

Til: Utdannings- og
forskningskomiteen

Fra: KA – arbeidsgiver-
organisasjon for kirkelige
og ideelle virksomheter

Re: Statsbudsjettet for 2023

Kopi: [Mottakernavn]

Dato: 12. oktober 2022

KA
notat

Statsbudsjettet 2023 – innspill fra KA, arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige og ideelle virksomheter

Hovedbudskap

- Vi ber om en søknadsbasert kompensasjonsordning for ideelle barnehager som får økte kostnader på grunn av tilpasning til det nye lovverket.
- Vi ber om at ideelle barnehager får utsettelse på å oppfyllet lovkravet om å bli selvstendig rettssubjekt.

Om KA

KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige og ideelle virksomheter har over 450 **medlemsvirksomheter, deriblant alle arbeidsgiverne i Den norske kirke. Våre medlemmer** driver til sammen 54 barnehager, hvorav 37 er ordinære barnehager og 17 er åpne barnehager. Alle disse er ideelt drevet der det ikke går noe utbytte eller fortjeneste til eier. De fleste eies av lokale menighetsråd, og de går som oftest under betegnelsen *menighetsbarnehager*.

Behov for en politikk for små ideelle barnehager

Siden 2015 er om lag 20 menighetsbarnehager lagt ned, de fleste av disse er enten solgt til kommersielle aktører eller lagt ned. Hovedårsaken er en krevende økonomi og/eller stor usikkerhet om rammebetingelsene for de små ideelle barnehagene. Dette skjer samtidig som ivaretagelse av de enkeltstående, små og ideelle barnehagene har vært en uttalt målsetting for barnehagepolitikken for både forrige og nåværende regjering. I Hurdalsplattformen skriver regjeringen bl.a.:

Regjeringa vil gi små privateide og ideelle barnehagar betre rammevilkår og blant anna gi kommunane moglegheit til å prioritere desse barnehagane (s. 51).

KA støtter Regjeringens arbeid for at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna i barnehagen til gode. Vi erfarer imidlertid at tiltakene som i hovedsak er rettet mot de kommersielle aktørene på sektoren i minst like stor grad rammer de mindre og ideelle barnehagene. Både endringene i barnehageloven og forslaget til ny økonomiforskrift for barnehager gir en rekke negative konsekvenser for våre barnehagemedlemmer, og vil forsterke de økonomiske utfordringene.

Gjennomgang av finansieringssystemet

I oppmodningsvedtak nr. 51 fra 22. november 2018 sa stortingsflertallet at:

Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringssystemet for private og kommunale barnehager med sikte på å ivareta de små og ideelle barnehagene og en mangfoldig barnehagesektor.

Vi kan ikke se noen tiltak eller forslag i de pågående lov- og forskriftsendringene som viser at Regjeringen er opptatt av konsekvensene for små og ideelle barnehager av. Vi ser heller ingen andre tiltak som gir bedre rammevilkår for disse barnehagene. Konsekvensene vil etter vår mening være en forsterking av den politikken som har ført at de store kommersielle aktørene dominerer blant de private barnehagene. I Prop. 1 S (2022-2023)?? for Kunnskapsdepartementet sier departementet at de vil komme tilbake til dette vedtaket overfor Stortinget på en egen måte (s. 37). Det er utilfredsstillende at Regjeringen ikke søker

å ivareta dette viktige anliggende i sitt pågående lov- og forskriftsarbeid, og i stedet sier at de skal komme tilbake til saken etter at rammebetingelsene er fastsatt.

Kompensasjon for økte kostnader

De økonomiske utfordringene for mindre ideelle barnehager er hovedårsaken til at mange menighetsbarnehager har blitt lagt ned de siste årene. Det er derfor et særlig ansvar for Stortinget å sørge for tiltak som kan hjelpe de mindre ideelle barnehagene gjennom utfordringene som skapes av nytt lovverk. Endringen i barnehageloven medfører betydelig merarbeid og merkostnader, og vi mener disse merkostnadene vil bli forholdsvis større for de mindre ideelle barnehagene med liten administrativ kapasitet. Etablering av barnehager som egne rettssubjekter krever også en kompetanse som normalt ikke finnes i den enkelte barnehages administrasjon, og det vil derfor ofte være behov for kjøp av bistand. Vi erfarer at de fleste av våre barnehagemedlemmer i utgangspunktet sliter med å gå i balanse, økte kostnader vil derfor kunne gi betydelige utfordringer for i disse barnehagene.

Vi mener derfor at det er nødvendig at statsbudsjettet for 2023 sørger for en søknadsbasert kompensasjonsordning for ideelle barnehager som får økte kostnader på grunn av tilpasning til det nye lovverket. Våre barnehager vil etter utskillelse til aksjeselskaper gjennomgående ha lav egenkapital, og etablering av egne selskaper reiser særlige utfordringer for barnehager som er tilknyttet annen virksomhet. Dette forsterker behovet for overgangsordninger som kan bidra til at barnehagene kommer gjennom denne omstillingsperioden på en måte som verken svekker barnehagens økonomi, det pedagogiske tilbudet til barna eller fører til nedleggelse av flere ideelle barnehager. Vi ber også om at ideelle barnehager får utsettelse på å oppfyllet lovkravet om å bli selvstendig rettssubjekt, da mange vil slite med å oppfylle lovkravet innen 1. januar 2023.

Pensjonskostnader

De fleste menighetsbarnehagene ble startet på 1970-, 80- og 90-tallet og har mye høyere pensjonsforpliktelse enn nyere barnehager – både kommunale og private. Konsekvensen er at mange av disse barnehagene ikke får dekket sine reelle pensjonskostnader, noe som gir betydelige større kostnader enn andre private barnehager. Regelverket er til hinder for at disse kostnadene blir dekket fullt ut.

Historiske pensjonsutgifter

Til sist vil vi peke på at de stedene der menighetsbarnehager blir lagt ned, oppstår det et stort problem: Menighetsråd i Den norske kirke blir sittende med høye regninger for fremtidige pensjonsutgifter, på grunn av innsatsen de som ideell aktør har gjort for lokalsamfunnet som barnehageeier. Flere steder har Overføringsavtalens Sikringsordning kommet med krav på mellom kr 1,5 og 3 millioner til menighetsrådene i avviklingsgebyr.

Stortinget har i anmodningsvedtak (nr. 82, 2018–2019) bedt om følgende:

Stortinget ber regjeringen utrede de økonomiske konsekvensene av å dekke de ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader for kommunal og fylkeskommunal sektor med sikte på at de dekkes av kommunene og fylkeskommunene. Utredningen bør også se på om dekningen bør gå gjennom å utvide den søknadsbaserte tilskuddsordningen som det er enighet om å etablere i budsjettavtalen for 2019.

Vi ber med dette om at komiteen fremmer et nytt anmodningsvedtak om dette, så ideelle aktører som var pionerer i barnehagesektoren ikke skal fortsette å bli straffet økonomisk for sitt samfunnsbidrag.

Kontaktpersoner: Direktør Marit Brandt Lågøy, marit.lagoyr@ka.no